

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ**

**ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ
(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)**

16 березня 2022 р.

за загальною редакцією
член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука

м. Київ

2022

ЗМІНИ ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ У КУРСАНТІВ НАНГУ З ВИСОКОЮ ТА НИЗЬКОЮ СТРЕСОСТІЙКІСТЮ

Калашченко С.І.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Актуальність. Стійкість до впливу стресових чинників впливає на функціональний резерв та психофізіологічний статус військовослужбовців, як на етапі виконання професійної діяльності, так і на етапі навчання. Важливе значення показник стресостійкості має під час підготовки курсантів Національної академії Національної гвардії України (НАНГУ), так як їхня діяльність пов'язана з постійним фізичним та нервово-емоційним напруженням, необхідністю використовувати зброю в своїй професійній діяльності, необхідністю приймати рішення в умовах дефіциту часу та інформації, ненормованим робочим днем, виконанням бойових завдань, відповідальністю за життя підлеглих солдат, тощо. Виявлення відмінностей в психофізіологічних показниках серед курсантів з високою та низькою стресостійкістю допоможе нам розробити критерії для превентивної реабілітація, яка буде направлена на збереження кадрового потенціалу та покращення обороноздатності української армії.

Мета. Провести порівняльну оцінку реакцій в екстремальних умовах у курсантів НАНГУ з високою та низькою стресостійкістю.

Матеріали та методи дослідження. В дослідженні приймали участь 88 курсантів НАНГУ. Критерії включення - курсанти третього та четвертого року навчання, чоловіча стать. Критерії виключення - відсутність у респондентів гострих респіраторних та інфекційних захворювань на період обстеження; респонденти, що перебували в чергуванні на вахті. Згідно Закону України «Про захист персональних даних», всі зібрані психофізіологічні показники були неперсоніфіковані.

Дослідження проводилося на програмно-апаратному комплексі (ПАК) «Психолот-1», в якому для оцінювання була використана методика «Екстремальні умови» (спрямована на оцінку продуктивності когнітивних процесів в

екстремальних умовах діяльності). Обстеження проводилося після роботи на тренажері БТР-4Е, та тривало п'ять хвилин. На групи з високою (група №1) та низькою (група №2) стресостійкістю отримані результати у курсантів були поділені після закінчення обстеження. Поділ базувався на межах норми стресостійкості, визначеними ПАК «Психолот-1», що коливаються від -1 до +1. В групі №1 опинилося 38 респондентів, в групі №2 – 50 респондентів.

Результати та обговорення. Статистична обробка даних була проведена з використанням критерія Д'Агостіно-Пірсона та W-критерія Вілкоксона (статистичним пакет IBM SPSS Statistics Base v.22). Нами було виявлено (див. таблиця 1) статистично значиму різницю між курсантами з високою стресостійкістю та курсантами з низькою стресостійкістю по показнику якості виконання завдання без перешкод ($p=0,048$).

Таблиця 1.

Порівняльний аналіз реакцій в екстремальних умовах у курсантів груп №1 та №2 після роботи з БТР-4Е

	Me (Q _I -Q _{III})		
	Група №1 (n=38)	Група №2 (n=50)	Рівень значимості, p
Якість виконаного завдання без перешкод (якість 1)	3,47 (2,99-4,78)	2,78 (0,92-4,54)	p=0,048
Якість виконаного завдання з перешкодами (якість 2)	3,79 (2,5-5,56)	3,63 (2,01-5,28)	p=0,973
Інтегральна оцінка стійкості до екстремальних умов (якість 3)	0,078 (-0,61-0,61)	-1,21 (-2,72-1,56)	p=0,109

В той час як показник якості виконання з перешкодами та інтегральна оцінка стійкості до екстремальних умов статистично значуще не відрізнялася.

Висновки. В ході нашого дослідження нами виявлено що в групі з низькою стресостійкістю кращі реакції в умовах, коли немає перешкод для зорового аналізатора. Це свідчить про те, що перебіг когнітивних процесів в екстремальних умовах кращий в групі з високою стресостійкістю.